

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC80 (82)

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК

2013

YEARBOOK

2013

ГОДИНА 4

VOLUME IV

GOCE DELCEV UNIVERSITY - STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

ISSN 1857-7059

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
2013
YEARBOOK
2013

ГОДИНА 4

VOLUME IV

GOCE DELCEV UNIVERSITY – STIP
FACULTY OF PHILOLOGY

**ГОДИШЕН ЗБОРНИК
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ
YEARBOOK
FACULTY OF PHILOLOGY**

За издавачот

проф. д-р Јованка Денкова

Издавачки совет

Проф. д-р Саша Митрев
Проф. д-р Блажо Боев
Проф. д-р Лилјана Колева Гудева
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Махмут Челик
Доц. д-р Ранко Младеноски
М-р Ристо Костуранов

Редакциски одбор

Проф. д-р Виолета Димова
Вонр. проф. Луси Караниколова
Доц. д-р Толе Белчев
Доц. д-р Билјана Ивановска
Доц. д-р Јованка Денкова
Доц. д-р Марија Леонтиќ
Доц. д-р Марија Кусевска
Доц. д-р Марија Кукубајска
Виш лектор м-р Снежана Кирова
М-р Весна Коцева

Главен уредник

Доц. д-р Билјана Ивановска

Одговорен уредник

Доц. д-р Нина Даскаловска

Јазично уредување

Даница Гавриловска-Атанасовска
(македонски јазик)
Доц. д-р Марија Кукубајска
(англиски јазик)

Техничко уредување

Славе Димитров, Благој Михов

Печати

Печатница „2-ри Август“ - Штип
Тираж - 300 примероци

Редакција и администрација
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ 10А
п. фах 201, 2000 Штип
Р. Македонија

Editorial board

Prof. Sasa Mitrev, Ph.D.
Prof. Blazo Boev, Ph.D.
Prof. Liljana Koleva – Gudeva, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Mahmut Chelik, Ph.D.
Ass. Prof. Ranko Mladenovski, Ph.D.
Risto Kosturanov, M.Sc.

Editorial staff

Prof. Violeta Dimova, Ph.D.
Asoc. Prof. Lusi Karanikolova Ph.D.
Ass. Prof. Tole Belcev, Ph.D.
Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.
Ass. Prof. Jovanka Denkova, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Leontic, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kusevska, Ph.D.
Ass. Prof. Marija Kukubajska Ph.D.
Lecturer Snezana Kirova, M.A.
Vesna Koceva, M.A.

Managing editor

Ass. Prof. Biljana Ivanovska, Ph.D.

Editor in chief

Ass. Prof. Nina Daskalovska, Ph.D.

Language editor

Danica Gavrilovska–Atanasovska
(Macedonian)
Ass. Prof. Marija Kukubajska, Ph.D.
(English)

Technical editor

Slave Dimitrov, Blagoj Mihov

Printing

„Vtori Avgust“ - Stip
Printing No 300

Address of editorial office

Goce Delcev University–Stip
Faculty of Philology
Krste Misirkov 10A
PO box 201, 2000 Stip
R. of Macedonia

СОДРЖИНА CONTENT

д-р Билјана Ивановска д-р Јаготка Стрезовска СИНТАКСИЧКАТА СТРУКТУРА НА ГЛАГОЛИТЕ СО ПРИЗНАКОТ „ЕМОЦИОНАЛНОСТ“ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Бiljana Ivanovska, Ph.D. Jagotka Strezovska, Ph.D. THE SYNTACTIC STRUCTURE OF THE VERBS WITH THE FEATURE “EMOTIONALITY” IN THE CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	7
д-р Билјана Ивановска д-р Нина Даскаловска ПРЕГЛЕД И КЛАСИФИКАЦИЈА НА ГЛАГОЛИТЕ ШТО ИСКАЖУВААТ ПСИХИЧКА СОСТОЈБА ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК Бiljana Ivanovska, Ph.D. Nina Daskalovska, Ph.D. OVERVIEW AND CLASSIFICATION OF VERBS EXPRESSING PSYCHOLOGICAL STATE IN CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE	15
д-р Дејан Методијески Костадин Голаков КУРСЕВИТЕ ЗА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ КАКО ФАКТОР ЗА ПРОДОЛЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА СЕЗОНА Dejan Metodijeski, Ph.D. Kostadin Golakov FOREIGN LANGUAGE COURSES AS A FACTOR FOR PROLONGATION OF THE TOURIST SEASON	23
м-р Ева Ѓорѓиевска КОНЦЕПТОТ НА НАРАТИВЕН ИДЕНТИТЕТ КАЈ ПОЛ РИКЕР И НЕГОВАТА ПРИМЕНЛИВОСТ НА ДЕЛОТО НА МАРСЕЛ ПРУСТ Eva Gjorgjievсka, M.A. THE CONCEPT OF NARRATIVE IDENTITY IN PAUL RICOEUR AND ITS APPLICABILITY ON MARCEL PROUST’S WORK	29
доц. д-р Фадил Хоџа СУЛТАНИ ПОЕТИ ОД 16 ВЕК И НИВНАТА ПОЕЗИЈА Fadil Hodza, PhD SULTANS POETS IN THE XVI CENTURY AND THEIR POETRY	39
Ивана Митева ПРИЧИНИ ЗА КОРИСТЕЊЕ ТЕХНОЛОГИЈА ВО НАСТАВАТА ПО АНГЛИСКИ ЈАЗИК Ivana Miteva REASONS FOR USING TECHNOLOGY IN THE ENGLISH LANGUAGE CLASSROOM	49

- м-р Јане Јованов**
ЛИНГВИСТИЧКИОТ РЕЛАТИВИЗАМ ПРЕКУ ПРЕГЛЕДОТ НА
ЕУФЕМИЗМИ И ПРИНЦИПИТЕ НА НОВОГОВОРОТ ВО „1984“
Jane Jovanov, M.A.
LINGUISTIC RELATIVISM THROUGH A REVIEW OF
EUPHEMISMS AND THE PRINCIPLES OF NEWSPEAK IN “1984” 55
- проф. д-р Блаже Китанов**
РАСКАЗИТЕ И ПАТОПИСИТЕ НА АЦО ШОПОВ
Ph.D Blaze Kitanov
STORIES AND TRAVELOGUE NOTES OF ACO SHOPOV 63
- д-р Ранко Младеноски**
ОДНОСОТ НА МАКЕДОНИСТИТЕ ОД 19 ВЕК
КОН АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА
Ranko Mladenoski, Ph.D.
THE POSITION OF 19TH CENTURY
MACEDONIAN REFORMERS ON ANCIENT MACEDONIA 73
- д-р Марија Леонтиќ**
СЕМАНТИКАТА НА ТУРСКИОТ СУФИКС
-џи/-чи /-CI/ (-c1, -c1, -cu, -cū, -ç1, -ç1, -çu, -çü)
ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК
Marija Leontic, Ph. D.
THE SEMANTICS OF THE TURKISH SUFFIX
-џи/-чи /-CI /(-c1,-c1,-cu,-cū,-ç1,-ç1,-çu,-çü)
IN THE TURKISH AND IN THE MACEDONIAN LANGUAGE 83
- д-р Луסי Караниколова-Чочоровска**
ЗА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РОМАНОТ
„ЗОНА ЗАМФИРОВА“ ОД СТЕВАН СРЕМАЦ
Lusi Karanikolova-Chochorovska, Phd
ON THE TRADITION AND MENTALITY IN THE NOVEL
„ZONA ZAMFIROVA“ BY STEVAN SREMAC 93
- доц. д-р Махмут Челик**
ЖИВОТНОТО ДЕЛО НА ШУКРИ РАМО (1918-1988)
Mahmut Celik, PhD
THE LIFEWORK OF THE WRITER SHUKRI RAMO 103
- м-р Марија Крстева**
ГЛОБАЛИЗАЦИЈАТА ДЕНЕС – ДАЛИ „ЛОКАЛНОТО“ Е НОВОТО „ГЛОБАЛНО“?
Marija Krteva, MA
IS THE “LOCAL” THE NEW “GLOBAL”? 109
- д-р Марија Кусевска**
СТЕКНУВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
Marija Kusevska, PhD
DEVELOPING PRAGMATIC COMPETENCE 113

м-р Марија Тодорова м-р Весна Коцева АНКЕТАТА КАКО МЕТОД ЗА НАУЧНО ИСТРАЖУВАЊЕ Marija Todorova, M.A. Vesna Koceva, M.A. SURVEY AS A SCIENTIFIC RESEARCH METHOD	121
Моника Ценова УПОТРЕБАТА НА КОНЦЕПТУАЛНАТА МЕТАФОРА КАКО ПРОМОТОР НА ВЕСТИ ВО НАСЛОВИТЕ НА МАКЕДОНСКИТЕ И АМЕРИКАНСКИТЕ ВЕСНИЦИ Monika Cenova THE USE OF CONCEPTUAL METAPHOR AS A NEWS STORY PROMOTER IN MACEDONIAN AND AMERICAN NEWSPAPER HEADLINES	131
м-р Надица Маркоска ЛЕКСИКАТА ВО ФУДБАЛОТ ВО ИТАЛИЈАНСКИОТ ЈАЗИК Nadica Markoska, M.A. FOOTBALL LEXICON OF ITALIAN LANGUAGE	139
м-р Наталија Поп Зариева ФИКЦИЈА ИЛИ РЕАЛНОСТ: ПОПУЛАРНАТА КУЛТУРА НА 21 ВЕК И ПОСТМОДЕРНАТА ЛИТЕРАТУРА Natalija Pop Zarieva, M.A. FICTION OR REALITY: POPULAR CULTURE OF 21 st CENTURY AND POSTMODERN LITERATURE	149
д-р Нина Даскаловска д-р Билјана Ивановска РАЗВИВАЊЕ НА ВЕШТИНИТЕ НА ЧИТАЊЕ Nina Daskalovska, Ph.D. Biljana Ivanovska, Ph.D. DEVELOPING READING SKILLS	155
доц. д-р Марија Емилија Кукубајска Фросина Јованова ИНТЕРДИСЦИПЛИНАРНА СПОРЕДБА: АМЕРИКАНСКАТА БИТ КУЛТУРА СОЦИЈАЛНО АКТИВИРАНА ОД ПОСТМОДЕРНИЗМОТ Marija Emilija Kukubajska, PhD Frosina Jovanova INTERDISCIPLINARY COMPARISON: THE AMERICAN BEAT CULTURE SOCIAALLY ACTIVATED BY POST-MODERNISM	161
проф. д-р Виолета Димова Габриела Николовска ЕТИЧКИТЕ ВРЕДНОСТИ ВО БАЈКИТЕ ОД БРАЌАТА ГРИМ Violeta Dimova, Ph.D. Gabriela Nikolovska ETHICAL VALUES IN THE GRIMM BROTHERS' FAIRY TALES	173

- проф. д-р Димова Виолета**
Гордана Николовска
ВТОР СТРАНСКИ ЈАЗИК ВО СОВРЕМЕНОТО ОБРАЗОВАНИЕ – АСПЕКТИ И
УСЛОВИ ЗА НЕГОВО ИЗУЧУВАЊЕ
Ph.D. Dimova Violeta
Gordana Nikolovska
SECOND FOREIGN LANGUAGE IN CONTEMPORARY EDUCATION:
ASPECTS AND CONDITIONS FOR ITS ACQUISITION 179
- м-р Драгана Кузмановска**
м-р Биљана Петковска
Весна Ничева
УСПЕШЕН ТРАНСФЕР НА ПОГОВОРКИТЕ И
ПОСЛОВИЦИТЕ ОД ЕДЕН ВО ДРУГ ЈАЗИК
М.А. Dragana Kuzmanovska
М.А. Biljana Petkovska
Vesna Nicheva
SUCCESSFUL TRANSFER OF PROVERBS AND SAYINGS
FROM ONE LANGUAGE INTO ANOTHER 183
- м-р Јована Караникиќ**
ИМИЊАТА ОД СТРАНСКО ПОТЕКЛО КАКО КУЛТУРНИ РЕФЕРЕНЦИ ПРИ
ПРЕВОД НА КНИЖЕВНИ ТЕКСТОВИ
Jovana Karanikik, MA
THE NAMES OF FOREIGN ORIGIN AS CULTURAL REFERENCES IN THE
TRANSLATION OF LITERARY TEXTS 191
- м-р Снежана Кирова**
КАКОВ НАСТАВНИК ВСУШНОСТ САКАМЕ
Snezana Kirova
WHAT KIND OF A TEACHER DO WE ACTUALLY WANT 201
- м-р Татјана Уланска**
м-р Весна Коцева
ПРОФИЛОТ НА ИДНИОТ ПРЕВЕДУВАЧ И ТОЛКУВАЧ ВО ПРЕСРЕТ
НА ВЛЕЗОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО ЕУ
Tatjana Ulanska, M.A.
Vesna Koceva, M.A.
THE PROFILE OF THE FUTURE TRANSLATOR AND INTERPRETER
IN THE ACCESSION PROCESS OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA
IN THE EUROPEAN UNION 207

Прегледен труд
Review paper

ПРЕГЛЕД И КЛАСИФИКАЦИЈА НА ГЛАГОЛИТЕ ШТО ИСКАЖУВААТ ПСИХИЧКА СОСТОЈБА ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

д-р Билјана Ивановска¹
д-р Нина Даскаловска¹

Апстракт

Предмет на овој труд е анализа на глаголите што искажуваат психичка состојба кај човекот, а се поврзани со семантичкиот признак „емоционалност“ во германскиот и во македонскиот јазик. Под поимот *глаголи што искажуваат психичка состојба* подразбираме одредено множество глаголи што изразуваат состојба на љубов, омраза, чудење, сомнение, жал, срам, радост, страв, лутина и други емотивни состојби кај човекот. Во ова група глаголи спаѓаат глаголите: *се/сака (/sich/ lieben)*, *се/мрази (hassen)*, *се/чуди (/sich/ wundern)*, *се сомнева (zweifeln)*, */се/ жали (trauern)*, */се/ сраму (/sich/ schämen)*, *се радува (/sich/ freuen)*, */се/ плаши (/sich/ fürchten)*, */се/ луту (/sich/ ärgern)* и други. Бројот на овие глаголи е голем и во понатамошниот текст табеларно е претставена група од четириесет глаголи и се дава предлог за нивна поделба, укажувајќи на разликите меѓу ваквиот тип на глаголи во германскиот и во македонскиот јазик.

Клучни зборови: глаголи, психичка состојба, емоционалност, споредбена анализа.

OVERVIEW AND CLASSIFICATION OF VERBS EXPRESSING PSYCHOLOGICAL STATE IN CONTEMPORARY GERMAN AND MACEDONIAN LANGUAGE

Biljana Ivanovska, Ph.D.²
Nina Daskalovska, Ph.D.²

Abstract

The subject of this paper is an analysis of the verbs that express psychological state in humans and are related to the semantic feature “emotionality” in contemporary German and Macedonian language. The word

¹⁾ Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип.

²⁾ Faculty of Philology, Goce Delcev University, Stip.

class of verbs that express mental state includes a certain set of verbs that express a state of love, hate, wonder, doubt, unhappiness, shame, joy, fear, anger and other emotional states in humans. This group of verbs includes the verbs such as: *ce/caka(/sich/lieben)*, *ce/мразу (hassen)*, *ce/чуду (/sich/wundern)*, *ce сомнева (zweifeln)*, *lcel жалу (trauern)*, *lcel сраму(/sich/schämen)*, *ce падува(/sich/freuen)*, *lcel плашу (/sich/fürchten)*, *lcel луму (/sich/ ärgern)* and others. The number of these verbs is large. In this paper we present a group of forty verbs indicating the differences between these types of verbs in German and Macedonian.

Key words: *verbs, psychological state, emotionality, comparative analysis.*

1. Вовед

Во германскиот и во македонскиот јазик постојат различни форми за опишување на емоционалната состојба на човекот која може да се изрази преку различни зборовни групи. Ние ја анализираме зборовната класа на глаголите и немаме за цел да ги опишуваме сите глаголи што изразуваат психичка состојба. Тоа би било премногу голем проект на работа со далеку поширок опсег. Наша цел е да спроведеме контрастивни испитувања и анализа на дел од овие глаголи во македонскиот и во германскиот јазик.

Покрај тоа, се надеваме дека резултатите од споредувањата на ваквиот тип на македонски и германски глаголи ќе најдат примена во наставата по македонски и германски јазик, во преведувањето и изработката на учебни помагала (граматика, речници, учебници и др.). Во прилог е дадена табелата која ги претставува глаголите кои се поврзани со семантичкиот признак „емоционалност“ во современиот германски и македонски јазик.

Табела (1)

1	(sich) amüsieren / (ce) забавува	V. t/V.refl.	
2	(sich) ängstigen / (ce)плаши	V. t/V.refl.	
3	(sich) ärgern / (ce) лути	V. t/V.refl.	
4	(sich) bedanken / (ce) заблагодарува	V.refl.	
5	(sich) befinden / (ce) наоѓа/смета/(ce) чувствува	V. t/V.i/V. ref.	
6	(sich) begeistern / (ce) чувствува	V. t/V.refl.	
7	(sich) begnügen / (ce) задоволува	V.t/V .refl.	
8	(sich) beklagen / (ce) жали	V.t/V .refl.	
9	(sich) bekümmern / (ce) грижи	V.t/V .refl.	
10	(sich) bemühen /ce труди	V.t/V. refl.	
11	(sich) beruhigen / (ce) смирува	V.t/V. refl.	

12	(sich) bescheiden / (се) задоволува	V.t/V.refl.	
13	(sich) beschweren / (се) жали	V.t/V. refl.	
14	sich besinnen / (се) сеќава	V.refl.	
15	(sich) denken /се/ си мисли	V. t/V.i/V. refl	Dativ
16	(sich) einbilden / (си) вообразува	V.refl.	Dativ
17	(sich) ekeln / (се) гади	V.t/V .refl.	
18	(sich) enthalten / (се) воздржува	V.t/V. refl.	
19	sich entsinnen / (се) сеќава	V.refl.	
20	(sich) entwöhnen / (се) одвикнува	V.t/V.refl.	
21	(sich) erbarmen / (се) смилува	V.t/V.refl.	
22	(sich) erfreuen / (се) израдува	V.t/V.refl.	
23	(sich) erholen / (се) одмора	V.refl.	
24	(sich) erinnern / (се) сеќава;(се) присетува	V.t/V.refl.	
25	(sich) freuen / (се) радува	V.t/V.refl.	
26	(sich) fühlen / (се) чувствува	V.t/V.i/V refl.	
27	(sich) fürchten / (се) плаши	V.t/V.i/V refl.	
28	sich gedulden / (се) стрпува	V.refl.	
29	(sich) gewöhnen / (се) навикнува	V.t/V.refl.	
30	(sich) irren / (се) лаже	V.i./V.refl.	
31	(sich) kümmern / (се) грижи	V.i./ V.t/ V.refl.	
32	(sich) rächen / (се) осветува	V.t/V.refl.	
33	(sich) rühmen / (се) слави	V.t./V.refl.	
34	sich schämen / (се) срами	V.refl.	
35	sich sehnen /копнее	V. refl.	
36	(sich) sorgen /(се) грижи	V.i./V. refl.	
37	(sich) täuschen /(се) лаже; (се) измамува	V.t/V. refl.	
38	(sich) trauen /(се) осмелува	V.t/V.i./V refl.	Dativ
39	(sich) trösten / (се) теши	V.t/V.refl.	
40	(sich) verfeinden / намрази, (се) кара	V. refl.	

V.refl. =reflexives Verb.

V.t. = transitives Verb.

V.i. = intransitives Verb.

2. Поделба на глаголите што изразуваат психичка состојба во германскиот и во македонскиот јазик

Според Фомина (1998), глаголите што искажуваат психичка состојба имаат централно место во општиот вокабулар на глаголски лексеми во германскиот јазик што се поврзани со емоција. Глаголите што искажуваат психичка состојба, според своето семантичко значење, можат да се поделат во неколку групи, и тоа: глаголи што искажуваат состојба на *жал*, *лутина/гнев*, *страв*, *задоволство*, *чудење*, *очекување/надеж*, *незадоволство*, *љубов*, *сочувство* и *завист*.

Глаголите што искажуваат *жал* процентуално зафаќаат најголем дел од корпусот на глаголи што означуваат психичка состојба (22%). Во оваа група спаѓаат глаголи што го опишуваат психофизиолошкиот карактер на личноста и оваа состојба може да се изрази преку следните дејства:

- плачење: heulen, jammern, schluchzen, plärren, wimmern, wehklagen / завива, офка, лелека, вреска, кемка, кука/;
- мимика и гестулација: schmollen, runzeln /се криви, се мурти/;
- говор: knurren, murren, brummen /ржи, мрмори, дрдори/;
- однесување на човекот: trauern, leiden, verzweifeln /жали, страда, очајува/.

Глаголските лексеми што искажуваат состојба на *жал* се разликуваат во семантичката содржина: некои од нив го одразуваат процесот на доживување на состојбата *жал* (sich abhärmen), sich quälen /се јадосува, се мачи), додека другата група глаголи го одразуваат крајниот резултат на процесот/настанот (versteinen, erlöschen/се скаменува, замира).

Една од специфичностите на глаголите е т.н. *гранична семантика* (ergrimmen, grollen, bersten, sieden, sich totärgeren /разгневува, фрчи, прска, врие, умира од јад). Во принцип, нивните дејства се сметаат како гранични реакции. Поради тоа, оваа состојба тешко би можела да се вербализира со глаголи од неутрална семантика. Во оваа група глаголи се среќаваат и такви што ја потенцираат сликовитата компонента (sich fuchsen, schmollen /мами, се криви)/. Нивната семантичка посебност се состои во тоа што тие се манифестираат во реакции на мимика при излив на гнев или лутина. Одредени глаголи можат да искажат однесување на човекот при излив на гнев или лутина: rasen, toben, zanken/беснее, гневи, се препира/. Во значењето на овие глаголи емотивната компонента е поврзана со експресивната компонента. Во оваа група можат да се вбројат и глаголите што искажуваат психофизиолошко дејство на субјектот при говорен акт

(brummen, brüllen, maulen/мрмори, урла, писка). Во оваа група глаголи спаѓаат и глаголите: *sich ärgern, wüten/се лути, се разјарува/*. Состојба на страв може да се опише со глаголи кои ја изразуваат состојбата на страв (*Angstselbst–sich ängstigen, sich fürchten, sich erschrecken/се плаши, стравува, се ужасува*) или пак со глаголи што ги опишуваат физиолошките карактеристики на стравот (*erzittern, erblassen, sich entfärben/трепери, пребледува, бледее/*). Глаголите што покажуваат чувство на страв се претставуваат како лексеми со гранично значење: некои од нив се однесуваат на процесот на доживување на состојбата на страв (*sich entsetzen, grausen, schockieren/се ужасува, згрозува, шокира, додека други глаголи се однесуваат на крајниот резултат на процесот (*verstummen, versteinern, erschüttern/занемува, се скаменува, се потресува*).*

Групата глаголи што искажува */задоволство/* е претставена преку вербални предикати, кои можат да опишуваат:

- физиолошки карактеристики на задоволство (*jubeln, jaulen /воскликнува, ликува/*);
- однесување на субјектот во моментот на задоволство (*kalbern, sich aalen, spaßen/се палави, безделнички, се шегува*);
- мимика на субјектот (*feixen, grinsen/се клешти, се криви*).

Во групата на глаголи што искажуваат */чудење/* се разликуваат вербални лексеми со позитивна содржина (*bezaubern, blenden, sich wundern/ пленува, заслепува, се чуди/*), како и лексеми со негативна содржина (*verdutzen, verblüffen, ertappen/се збркува, вчудовидува, изненадува*).

Глаголските лексеми што искажуваат *очекување/надеж*, покрај емотивната компонента, во своето значење содржат и експресивна компонента (*gieren, sich sehnen (nach), dürsten/тежнее, копнее (по) жедува*). Во овој контекст треба да се спомене дека човековите желби и снитшта често имаат експресивен (интензивен) карактер. Освен тоа, стремежите на човекот кон остварување на својот сон или желба се проследени со психолошки доживувања (*schmachten, seufzen/чезнее, воздивнува*) /сп. Реслер 1979; Потие 1978/.

Глаголи што искажуваат */незадоволство/* припаѓаат кон групата глаголски предикати што искажуваат психофизиолошки дејства на објектот, и тоа:

- глаголи што се поврзани со говор (*murren, brummen, maulen / мрмори, мумла, дрдори*);
- глаголи што се поврзани со однесување на субјектот (*nörgeln, kritteln / дрдори, зајадува*);
- глаголи што се однесуваат на мимиката со која се изразува

незадоволството (schmollen / пркоси).

Од стилистичка гледна точка, сите овие глаголи се однесуваат на глаголската лексика од разговорниот јазик. Дел од овие глаголи можат дадат и имплицитна информација за психичките карактеристики на субјектот, за неговиот темперамент и карактер. Од изборот на глаголските лексеми често може да се увидат особеностите на темпераментот и карактерот. Од изборот на глаголските лексеми често може да се увидат особеностите на темпераментот и психичкиот портрет на личноста. Глаголите од типот: trommeln, klönen, quasseln / дрдори, додева, плампа, се карактеристика на сангвиничен или колеричен темперамент на личност (возбудливи, лесно подложни на пријатно и непријатно расположение, живи, лесномислени, лековерни, мечтателни, лути и бесни лица). Од друга страна, пак, вербалните лексеми од типот: brummen, muscken, flunkern / брмчи, мумла, мами и др., можат да се употребат од лица со флегматичен или меланхоличен темперамент, кои манифестираат нечувствителност, рамнодушност, тромост, ладнокрвност, тага, потиштеност и лесно менливи и преодни чувства и расположенија (сп. Азангер и Венингер, 1990).

Глаголските лексеми што искажуваат состојба на љубов, во принцип, се употребуваат за изразување љубов кон жената, бидејќи таа најчесто се среќава како објект на обожаване. Најголем дел од глаголите што искажуваат љубов им припаѓаат на граничните глаголи (или интензивните), бидејќи тие искажуваат гранични дејства, гранични чувства, гранични доживувања и др. (anbeten, begehren, glühen / обожава, посакува, гори). Многу од овие глаголски лексеми се поврзуваат со однесувањето на заљубениот (schöntun, kokettieren, flirten, poussieren / се умилкува, кокетира, флертува, се додворува).

Процентуално мал дел (3%) опфаќаат глаголи што искажуваат / омраза/ (hassen, hetzen, verabscheuen, anfeinden / мрази, нас’скува, се гнаси, напаѓа).

3. Заклучок

Преку анализата на глаголите што искажуваат психичка состојба кај човекот во германскиот и во македонскиот јазик ја прикажуваме поделбата на глаголите со семантичкиот признак „емоционалност“ во стандардниот германски и македонски јазик. Под поимот **глаголи што искажуваат психичка состојба** подразбираме одредено множество глаголи што изразуваат состојба на **љубов, омраза, чудење, сомнение, жал, срам, радост, страв, лутина** и други емотивни состојби кај човекот. Во ова група глаголи спаѓаат глаголите: **се/сака (/sich/ lieben), се/мрази (hassen), се/чуду (/sich/ wundern), се сомнева (zweifeln), /се/ жали (trauern), /се/ сраму (/sich/ schämen), се радува (/sich/ freuen), /**

ce/ плашу (/sich/ fürchten), /ce/ луму (/sich/ ärgern) и други. Глаголите што искажуваат психичка состојба во германскиот и во македонскиот јазик можат да се разгледуваат од морфосинтаксичко, семструктурално и психолингвистичко гледиште. Можните семантичките особености на овие глаголи во поврзаност со различните видови значење, како на пример: лексичко-парадигматско, граматичко, референцијално, асоцијативно, перцептивно, конотативно, афективно, ситуативно, стилско, контекстуално, како и методите на сем-анализата ги поставуваме како основа за една подлабока и поопсежна лингвистичка анализа.

Библиографија:

1. Asanger R. & Wenninger G. (1992): Handwörterbuch der Psychologie. Weinheim: Union.
2. Blanke v. G. (1973): Einführung in die semantische Analyse. Max Hueber Verlag: München. S. 23-61.
3. Fomina S. (1998): Emotional-wertende Lexik der deutschen Gegenwartssprache. Monographie. Institut für deutsche Sprache. Mannheim.
4. Pottier B. (1978): Entwurf einer modernen Semantik. In: Strukturelle Bedeutungslehre. Hrsg. V.H. Geckeler. Darmstadt, S. 68.
5. Rössler G. (1979): Konnotationen. Untersuchungen zum Problem der Mit- und Nebenbedeutungen. Franz Steiner Verlag GmbH: Wiesbaden, 59-135.

